

УДК 631. 338.26

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ НА ПРИКЛАДІ ЇЇ ПРОВІДНИХ ПІДПРИЄМСТВ

CURRENT STATE AND VECTORS OF SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE AGRICULTURAL SPHERE ON THE EXAMPLE OF ITS LEADING ENTERPRISES

РУСАНОВА Я.І., КОЛІСНИК А.І., ПОЛУЕКТОВА Л.В.,
здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенко

Проаналізовано приклади реалізації принципів соціальної відповідальності в діяльності провідних національних аграрних компаній України. Обґрунтовано вплив розвитку соціальної відповідальності на зростання конкурентоспроможності суб'єктів аграрної сфери. Запропоновано заходи з активізації соціальної відповідальності в аграрній сфері на мікрорівні.

Ключові слова: *принципи соціальної відповідальності, конкурентоспроможність, аграрна сфера, суб'єкти аграрної сфери*

Examples of realization of principles of social responsibility in activity of the leading national agrarian companies of Ukraine are analyzed. The influence of the development of social responsibility on the growth of competitiveness of the subjects of the agrarian sphere is substantiated. Measures to intensify social responsibility in the agricultural sector at the micro level are proposed.

Key words: *principles of social responsibility, competitiveness, agrarian sphere, subjects of agrarian sphere*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Впровадження стандартів соціальної відповідальності у практику господарювання аграрних бізнес-суб'єктів постає важливим завданням сучасної системи управління. У структурі когнітивної складової організаційної культури центральне місце займають місія та ціннісні орієнтири підприємства. Сучасні світові тенденції розвитку і ускладнення процесів взаємодії суспільства і бізнесу в рамках парадигми сталого розвитку актуалізує коригування місії підприємства відповідно до принципів соціальної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку соціальної відповідальності на мікрорівні приділено значну увагу з боку ряд відомих вітчизняних вчених, а саме: М.М. Ігнатенко, І.О. Крюкаво, В.В. Кужель, Ю.О. Лупенко, Л.О. Мармуть, С.В. Мельник, Л.А. Нохріна, Шигун М.М. та інші. Разом з тим, рівень соціальної відповідальності бізнес-суб'єктів в аграрній сфері сьогодні залишається низьким. Це потребує проведення подальших наукових досліджень в напрямку забезпечення належної наукової підтримки процесів розвитку соціально відповідального аграрного бізнесу.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз стану соціальної відповідальності в аграрній сфері, яка реалізується її суб'єктами та розробка пропозицій щодо її активізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна відповідальність бізнесу ґрунтується на практиці залучення соціальних і екологічних аспектів у діяльність бізнесу на ґрунті взаємодії між різними зацікавленими сторонами (групами впливу). Реалізується внесок бізнесу у досягнення цілей сталого розвитку, інтеграцію їх у взаємовигідні підходи.

На сьогодні в Україні діє Центр розвитку корпоративної соціальної відповідальності та

* Науковий керівник – Орел А.М., к.е.н., доцент

Спільнота «Соціально Відповідальний Бізнес»; Конфедерацією роботодавців України розроблений проект стандарту ISO 26 000 «Керівництво із соціальної відповідальності». Разом з тим, в Україні налічується понад 140 підписантів-учасників Глобального Договору ООН (The Global Compact) – ініціативи, спрямованої на поширення відповідального корпоративного громадянства і на те, щоб комерційні компанії брали участь у вирішенні проблем, які постають і зв'язку з глобалізацією [7]. При цьому некоректно ототожнювати кількість підписантів Глобального Договору ООН із станом соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Проаналізуємо приклади реалізації принципів соціальної відповідальності в діяльності провідних національних аграрних компаній, використовуючи інформацію, надану на їх офіційних сайтах. Так, сайт компанії «Нібулон» містить наступні дані [6]:

«Сьогодні «НІБУЛОН» є успішним прикладом екологічно свідомого бізнесу в Україні. Екологічна складова в будівництві річкових терміналів та елеваторних комплексів компанії, крім очевидних переваг з точки зору логістики та організації виробництва, позитивним чином позначається на стані довкілля. Підприємство виділяє значні фінансові ресурси на охорону навколишнього природного середовища. Протягом 2013-2018 рр. «НІБУЛОНом» витрачено на охорону навколишнього середовища та сплату екологічних платежів до бюджетів різних рівнів 173,6 млн грн, з них 24 млн грн у 2018 році. Починаючи з 2017 р. компанія провадить власну програму енергозбереження та утилізації відходів, утворених на виробничих підрозділах компанії. У рамках зазначеної програми для опалення та гарячого водопостачання автотранспортного підрозділу встановлено котли, що працюють на відпрацьованому маслі (вартість інвестицій 1,5 млн грн), а на інших підрозділах – твердопаливні котли, що працюють на брикетах, виготовлених з некормових зернових відходів (вартість інвестицій у встановлення лінії виробництва паливних брикетів – 2 млн грн).

Рівень заробітної плати за робітничими професіями на ССЗ «НІБУЛОН» конкурентний аналогічним позиціям за кордоном, а от рівень виробничої культури, безпеки праці та соціальні гарантії на порядок вищі саме для нібулонівців. До того ж, працівники мають можливість жити повноцінним життям: працювати в себе на Батьківщині, щодня бачити свої родини і виховувати дітей, а не втрачати здоров'я й кращі роки на чужині.

З року в рік компанія допомагає підшефним освітнім закладам, оснащуючи комп'ютерні та мультимедійні класи сучасним високоякісним обладнанням, забезпечуючи їх необхідними методичними матеріалами, меблями, спортивним інвентарем та обладнанням, костюмами, формою, ремонтує навчальні кабінети. У 2018 році 152 підшефні школи компанії «НІБУЛОН» по всій Україні отримали в подарунок спортивний інвентар на загальну суму близько 240 тисяч грн.»

Компанія «Кернел» декларує наступні цілі сталого розвитку і соціальної відповідальності [5]: «Глобальна мета Компанії у сфері сталого розвитку і соціальної відповідальності – розвиток суспільства шляхом добровільного внеску бізнесу в соціальну, економічну і екологічну сфери, пов'язані з діяльністю і досягненням стратегічних цілей Компанії. Соціальна мета: розвиток потенціалу людей, забезпечення охорони праці і здоров'я, створення умов для самореалізації і професійного розвитку співробітників, внесок у вирішення соціально значущих проблем і розвитку громад в регіонах присутності. Економічна мета: досягнення максимальних показників прибутковості шляхом ефективного використання ресурсів, впровадження новітніх технологій, постійного вдосконалення процесів, прозорого та відкритого ведення діяльності. Компанія прагне до впровадження інновацій, бережливо обробляє землю і виготовляє продукцію високої якості, яка відповідає міжнародним стандартам якості, діловій бізнес-етиці та потребам клієнтів. Екологічна мета: максимізація енергоефективності, мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище, зниження рівня викиду парникових газів, переробка і мінімізація відходів, збереження властивостей землі до відновлення».

У структурі інформації на сайтах всіх компаній із Топ-5 найбільших аграрних компаній в Україні містяться дані щодо проектів з реалізації концепції соціальної відповідальності. Це дозволяє зробити висновок, що додержання принципів соціальної відповідальності впливає на конкурентоспроможність суб'єктів господарювання через поліпшення іміджу та репутації брендів, підвищення обсягів продажів і лояльності споживачів до продукції компанії, зменшення показників плинності кадрів, налагодження партнерських стосунків з владою, полегшення доступу до засобів масової інформації, зростання зацікавленості інвесторів. Аналіз структури

власності провідних агрокомпаній дозволяє стверджувати, що основними провідниками концепції використання організаційної культури в цілому і концепції соціальної відповідальності, зокрема, як системоутворюючого елементу розв'язання завдань стратегічного управління в бізнес-середовищі України є суб'єкти, створені за участю іноземного капіталу.

Висновки. Ускладнення процесів взаємодії суспільства і бізнесу в рамках парадигми сталого розвитку актуалізує коригування місії підприємства відповідно до принципів соціальної відповідальності, під якою розуміється залучення соціальних і екологічних аспектів у діяльність бізнесу на ґрунті взаємодії між різними зацікавленими сторонами (групами впливу). Додержання принципів соціальної відповідальності впливає на конкурентоспроможність суб'єктів агробізнесу. Напрямками впливу є: поліпшення іміджу та репутації брендів, підвищення обсягів продажів і лояльності споживачів до продукції компанії, зменшення показників плинності кадрів, налагодження партнерських стосунків з владою, полегшення доступу до засобів масової інформації, зростання зацікавленості інвесторів.

Література.

1. Ігнатенко М. М. Стратегії та механізми управління розвитком соціальної відповідальності суб'єктів господарювання аграрної сфери економіки. Херсон: Айлант, 2015. 470
2. Ігнатенко М. М. Теоретичні засади та практичні напрями формування корпоративної соціальної відповідальності аграрних і харчових підприємств. Економіка АПК. 2015. № 1. С. 78-83.
3. Крюкова І. О. Імплементация стандартів соціальної відповідальності в практичну діяльність суб'єктів аграрного бізнесу України. Економічний форум. 2016. № 4. С. 257-263.
4. Орел А. М. Управління конкурентним потенціалом в системі інноваційно-інвестиційного розвитку: детермінанти, механізми та стратегії. 2020. Харків: «Смугаста типографія», 410 с.
5. Офіційний веб-портал антимонопольного комітету: веб-сайт. URL: <https://amcu.gov.ua/napryami/mizhnarodna-diyalnist/mizhnarodne-spivrobotnictvo>.
6. Офіційний сайт компанії «NIBULON»: веб-сайт. URL: <https://www.nibulon.com/uploads/files/Inform%202018-2019%20mr.pdf>.
7. Соціальна відповідальність – основа філософії бізнесу: веб-сайт. URL: <https://www.okko.ua/sotsialna-vidpovidalnist-osnova-filosofii-biznesu>

УДК 332.2:327

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СВІТОВОЇ ПРАКТИКИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

PROBLEMS OF ADAPTATION OF WORLD PRACTICE OF CONSTRUCTION OF THE SYSTEM OF LAND RELATIONS IN UKRAINE

ГРИГОРЕНКО А.С., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Відображено зміст, особливості, функції, форми власності на землю. Проведено аналіз походження та порядок встановлення права власності на землю, приватизацію, оренду, продаж та купівлю землі, а також на придбання прав на них на підставі чинного законодавства. Досліджено можливі проблеми реалізації права на землекористування та формування шляхів їх усунення.

Ключові слова: земельні відносини, форми власності, право власності, приватизація, оренда, законодавство, землекористування

The content, features, functions, forms of land ownership are reflected. The analysis of the origin and procedure for

* Науковий керівник – Грідін О.В., к.е.н., доцент